Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

21. listopada 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Direktiva 2014/42/EU – Zamrzavanje i oduzimanje predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji – Područje primjene – Oduzimanje nezakonito stečene imovine – Ekonomska korist ostvarena kaznenim djelom koje nije bilo predmet osuđujuće presude – Članak 4. – Oduzimanje – Članak 5. – Prošireno oduzimanje – Članak 6. – Oduzimanje imovine trećih osoba – Pretpostavke – Oduzimanje novčanog iznosa za koji se tvrdi da pripada trećoj osobi – Treća osoba koja nema pravo sudjelovati kao stranka u postupku oduzimanja – Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima”

U spojenim predmetima C-845/19 i C-863/19,

povodom zahtjevâ za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje je uputio Apelativen sad – Varna (Žalbeni sud u Varni, Bugarska), odlukama od 7. studenoga 2019. (C-845/19) i od 19. studenoga 2019. (C-863/19), koje je Sud zaprimio 19. i 26. studenoga 2019., u kaznenim postupcima protiv osoba

DR (C-845/19),

TS (C-863/19),

uz sudjelovanje:

Okražna prokuratura – Varna

SUD (treće vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica drugog vijeća, u svojstvu predsjednika trećeg vijeća J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (izvjestiteljica) i N. Wahl, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Pikamäe,

Tajnik: R. Schiano, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 13. siječnja 2021.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Okražnu prokuraturu – Varna, I. Todorov i V. Chavdarov, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: bugarski

– za bugarsku vladu, M. Georgieva, T. Mitova i E. Petranova, u svojstvu agenata,

– za austrijsku vladu, J. Schmoll i F. Zeder, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, u početku S. Grünheid, Y. Marinova i R. Troosters, a zatim S. Grünheid i Y. Marinova, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 24. ožujka 2021.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 2. Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL 2014., L 127, str. 39. i ispravak SL 2014., L 138, str. 114.) kao i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Zahtjevi su upućeni u okviru kaznenih postupaka pokrenutih protiv osoba DR (C-845/19) i TS (C-863/19) (u daljnjem tekstu zajedno: dotične osobe) o zahtjevima za oduzimanje novčanih iznosa za koje dotične osobe tvrde da pripadaju trećima, nakon njihove osude zbog posjedovanja opojnih sredstava u svrhu njihove distribucije.

Pravni okvir

Pravo Unije

Okvirna odluka 2004/757/PUP

3 Okvirna odluka Vijeća 2004/757/PUP od 25. listopada 2004. o utvrđivanju minimalnih odredaba vezanih za elemente kaznenih djela i sankcija u području nezakonite trgovine drogom (SL 2004., L 335, str. 8.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 80.) u članku 2., naslovljenom „Kaznena djela vezana za nezakonitu trgovinu drogom i prekursorima”, propisuje:

„1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi osigurala kažnjavanje sljedećeg namjernog ponašanja, ako je počinjeno bez odgovarajućeg ovlaštenja:

(a) proizvodnja, izrada, ekstrakcija, pripravljanje, nuđenje, nuđenje na prodaju, distribucija, prodaja, isporuka pod bilo kakvim uvjetima, posredovanje, otprema, otprema u tranzitu, prijevoz, uvoz ili izvoz droga;

[…]

(c) posjedovanje ili kupnja droge u [cilju] obavljanja jedne od aktivnosti navedenih pod točkom (a);

[…]”.

4 U skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (b) te okvirne odluke:

„Svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi osigurala da se kaznena djela iz članka 2. stavka 1. točaka (a), (b) i (c) kažnjavaju kaznama zatvora [u najvišem propisanom trajanju od najmanje pet do deset godina] u svakoj od sljedećih okolnosti:

[…]

(b) kazneno djelo uključuje takve droge koje su vrlo štetne za zdravlje ili imaju za posljedicu znatno oštećenje zdravlja većeg broja osoba.”

Direktiva 2014/42

5 U skladu s uvodnim izjavama 11., 19. do 21., 33. i 38. Direktive 2014/42:

„(11) Postoji potreba za pojašnjenjem postojećeg koncepta imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima tako da obuhvaća izravnu imovinsku korist stečenu kriminalnom aktivnosti i sve neizravne koristi, uključujući i naknadno reinvestiranje ili preoblikovanje izravne imovinske koristi. Postupak stoga može uključivati bilo kakvu imovinu, uključujući onu koja je preoblikovana i pretvorena, u cijelosti ili djelomično, u drugu imovinu, i onu koja je pomiješana s imovinom stečenom iz zakonitih izvora, do procijenjene vrijednosti pomiješane imovinske koristi. On može također uključivati prihod ili druge koristi proizašle iz imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima ili iz imovine u koju ili pomoću koje su te imovinske koristi preoblikovane, pretvorene ili s kojom su pomiješane.

[…]

(19) Kriminalne skupine sudjeluju u širokom rasponu kriminalnih aktivnosti. Kako bi se učinkovito pozabavilo kriminalnim aktivnostima, u nekim situacijama može biti prikladno da kaznenu presudu slijedi oduzimanje ne samo imovine povezane s određenim kaznenim djelom, već i oduzimanje dodatne imovine za koju sud utvrdi da se radi o imovinskoj koristi stečenoj drugim kaznenim djelima. Ovaj pristup naziva se ‚proširenim oduzimanjem’. […]

(20) Prilikom određivanja dovodi li kazneno djelo do gospodarske koristi, države članice u obzir mogu uzeti način djelovanja, na primjer, ako je uvjet za kazneno djelo to da je počinjeno u kontekstu organiziranog kriminala ili s namjerom ostvarivanja redovite dobiti od kaznenih djela. Međutim, to ne bi općenito trebalo dovoditi u pitanje mogućnost pokretanja postupka proširenog oduzimanja.

(21) Prošireno oduzimanje trebalo bi biti moguće ako je sud siguran da je dotična imovina stečena kriminalnim radnjama. To ne znači da je nužno utvrditi da je dotična imovina stečena kriminalnim radnjama. Države članice mogu predvidjeti da bi, na primjer, moglo biti dovoljno da sud na temelju odmjeravanja vjerojatnosti smatra ili da može opravdano pretpostaviti da je znatno vjerojatnije da [je] dotična imovina […] stečena kriminalnim radnjama, [a ne] drugim aktivnostima. U tom kontekstu, sud mora razmotriti posebne okolnosti slučaja, uključujući činjenice i dostupne dokaze na temelju kojih se može izdati odluka o proširenom oduzimanju. Činjenica da imovina osobe nije u skladu s njezinim

zakonitim prihodom može biti jedna od činjenica na temelju koje se dolazi do zaključka suda da imovina proizlazi iz kriminalnih radnji. Države članice mogle bi i odrediti […] određena razdoblja u kojima se može smatrati da imovina potječe iz kriminalnih radnji.

[…]

(33) Ova Direktiva znatno utječe na prava osoba, ne samo osumnjičenika ili optuženika, već i trećih strana koje ne sudjeluju u postupku. Stoga je potrebno predvidjeti određene mjere osiguranja i pravne lijekove kako bi se jamčilo očuvanje njihovih temeljnih prava u primjeni ove Direktive. To uključuje i pravo na saslušanje trećih strana koje tvrde da su vlasnici dotične imovine ili koji tvrde da imaju vlasnička prava (stvarna prava, *ius in re*) kao što je pravo plodouživanja. Nalog za zamrzavanje imovine trebao bi se priopćiti dotičnoj osobi što je prije moguće nakon njegove provedbe. Unatoč tome, nadležna tijela mogu odgoditi priopćenje takvih naloga dotičnoj osobi zbog potreba istrage.

[…]

(38) Ova Direktiva poštuje temeljna prava i načela priznata [Poveljom] i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda [potpisanom u Rimu 4. studenoga 1950.], kako ih tumači sudska praksa Europskog suda za ljudska prava. Ova Direktiva trebala bi se provoditi u skladu s tim pravima i načelima. Ova Direktiva ne bi trebala dovoditi u pitanje nacionalno pravo u odnosu na pravnu pomoć i njome se ne stvaraju nikakve obveze unutar sustava pravne pomoći država članica koji se trebaju primjenjivati u skladu s Poveljom i [Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda].”

6 Članak 1. Direktive 2014/42, naslovljen „Predmet”, određuje:

„1. Ova Direktiva utvrđuje minimalna pravila o zamrzavanju imovine s ciljem mogućeg naknadnog oduzimanja i o oduzimanju imovine u kaznenim stvarima.

2. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje postupke koje države članice mogu upotrebljavati za oduzimanje dotične imovine.”

7 Člankom 2. te direktive, naslovljenim „Definicije”, određuje se:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. ‚imovinska korist’ znači svaka ekonomska korist od kaznenih djela, neizravna ili izravna; ona se može sastojati od bilo kojeg oblika imovine i uključuje svako naknadno reinvestiranje ili preoblikovanje izravne imovinske koristi i svaku novčanu pogodnost;

2. ‚imovina’ znači imovina bilo koje vrste, neovisno o tome je li materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, odnosno pravni dokumenti ili instrumenti kojima se dokazuje pravo na ili interes za takvu imovinu;

[…]

4. ‚oduzimanje’ znači konačno oduzimanje imovine koje je odredio sud u vezi s kaznenim djelom;

[…]”

8 Članak 3. navedene direktive, naslovljen „Područje primjene”, predviđa:

„Direktiva se primjenjuje na kaznena djela obuhvaćena:

[…]

(g) Okvirnom odlukom [2004/757];

[…]”

9 Članak 4. Direktive 2014/42, naslovljen „Oduzimanje”, u stavku 1. propisuje:

„Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile oduzimanje, u cijelosti ili djelomično, predmeta i imovinske koristi ili imovine čija vrijednost odgovara takvim predmetima ili imovinskoj koristi, podložno pravomoćnoj presudi za kazneno djelo, koja također može proizlaziti iz postupka u odsutnosti.”

10 Člankom 5. te direktive, naslovljenim „Prošireno oduzimanje”, određuje se:

„1. Države članice donose potrebne mjere kako bi omogućile oduzimanje, u cijelosti ili djelomično, imovine u posjedu osobe osuđene za kazneno djelo koje može neizravno ili izravno dovesti do gospodarske koristi, u slučaju da sud, na temelju okolnosti slučaja, uključujući posebne činjenice i dostupne dokaze, npr. da je vrijednost vlasništva u nerazmjeru sa zakonitim prihodom osuđenika, smatra da dotična imovina potječe od kaznenih radnji.

2. Za potrebe stavka 1. ovog članka, pojam ‚kazneno djelo’ uključuje najmanje sljedeće:

[…]

(e) kazneno djelo koje je kažnjivo, u skladu s relevantnim instrumentom u članku 3. ili, u slučaju da instrument u pitanju ne sadrži prag sankcije, u skladu s relevantnim nacionalnim pravom, kaznom zatvora u najduljem trajanju od najmanje četiri godine.”

11 Člankom 6. navedene direktive, naslovljenim „Oduzimanje od treće strane”, predviđa se:

„1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile oduzimanje imovinske koristi ili druge imovine čija vrijednost odgovara imovinskoj koristi koju je osumnjičenik odnosno optuženik neizravno ili izravno prenio trećim stranama, ili su je treće strane stekle od osumnjičenika odnosno optuženika, barem ako su te treće strane znale ili su morale znati da je namjera prijenosa ili stjecanja bila izbjegavanje oduzimanja, na temelju konkretnih činjenica i okolnosti, uključujući činjenicu da su prijenos ili stjecanje provedeni besplatno ili u zamjenu za iznos znatno niži od tržišne vrijednosti.

2. Stavak 1. ne dovodi u pitanje prava *bona fide* trećih strana.”

12 Članak 8. te direktive, naslovljen „Zaštitne mjere”, predviđa:

„1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da osobe pogođene mjerama predviđenima u okviru ove Direktive imaju pravo na učinkovita pravna sredstva i na pravično suđenje kako bi sačuvale svoja prava.

[…]

6. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se navedu razlozi za svaki nalog za oduzimanje i da se odluka priopći dotičnoj osobi. Države članice omogućuju učinkovitu mogućnost za osobu u pogledu koje je naloženo oduzimanje da osporava nalog za oduzimanje pred sudom.

7. Ne dovodeći u pitanje Direktivu 2012/13/EU [Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku (SL 2012., L 142, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 48.)] i Direktivu 2013/48/EU [Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL 2013., L 294, str. 1.)], osobe čija je imovina zahvaćena nalogom za oduzimanje imaju pravo na odvjetnika tijekom čitavog postupka oduzimanja u vezi s određivanjem imovinske koristi i predmeta kako bi ostvarile svoja prava. Dotične osobe obavješćuju se da imaju to pravo.

8. U postupcima iz članka 5. pogođena osoba ima učinkovitu mogućnost za osporavanje okolnosti slučaja, uključujući posebne činjenice i dostupne dokaze na temelju kojih se smatra da je dotična imovina izvedena iz kriminalnih radnji.

9. Treće strane imaju pravo tražiti pravo vlasništva ili druga imovinska prava, uključujući u slučajevima iz članka 6.

[…]”

Bugarsko pravo

NK

13 Člankom 53. Nakazatelnog kodeksa (Kazneni zakonik, u daljnjem tekstu: NK) propisuje se:

„(1) Neovisno o bilo kakvoj kaznenoj odgovornosti u korist države oduzimaju se:

(a) imovina koja pripada okrivljeniku, a koja je bila namijenjena namjernom počinjenju kaznenog djela ili je u tu svrhu upotrijebljena; ako ta imovina više ne postoji ili je prodana, nalaže se oduzimanje u njezinoj protuvrijednosti;

(b) imovina koja pripada okrivljeniku, a koja je bila predmet kaznenog djela počinjenog s namjerom, ako je to izrijekom predviđeno u posebnom dijelu ovog zakonika.

(2) U korist države također se oduzimaju:

(a) imovina koja je bila predmet kaznenog djela ili sredstvo njegova počinjenja, a čije je posjedovanje zabranjeno; i

(b) imovinska korist koja je izravno ili neizravno ostvarena kaznenim djelom, pod uvjetom da se ona ne mora vratiti ili naknaditi; ako imovinska korist nedostaje ili je unovčena, nalaže se oduzimanje u njezinoj protuvrijednosti.

(3) U smislu stavka 2. točke (b):

1. ‚izravna imovinska korist' jest svaka ekonomska korist koja je nastala kao izravna posljedica kaznenog djela;

2. ‚neizravna imovinska korist' jest svaka ekonomska korist koja je nastala kao rezultat raspolaganja izravnom koristi kao i svaka imovina koja je stečena naknadnim potpunim ili djelomičnim preoblikovanjem izravne imovinske koristi, uključujući slučajeve kada se ta korist pomiješa s imovinom zakonitog podrijetla; oduzimanju podliježe imovina do vrijednosti obuhvaćene izravne koristi, kao i povećanja imovine ako su ona izravno povezana s raspolaganjem izravnom imovinskom koristi ili njezinim preoblikovanjem i uključivanjem izravne imovinske koristi u imovinu."

14 Članak 354.a NK-a propisuje:

„(1) Osoba koja proizvodi, obrađuje, nabavlja ili posjeduje opojna sredstva ili slične tvari u svrhu distribucije, ili distribuira opojna sredstva ili slične tvari, a da za to nema odgovarajuću dozvolu, kažnjava se kaznom zatvora od dvije do osam godina i novčanom kaznom između [5000 bugarskih leva (BGN) i 20 000 BGN (otprilike 2500 eura do 10 000 eura)] kad je riječ o iznimno opasnim opojnim sredstvima ili sličnim tvarima i kaznom zatvora od jedne do šest godina i novčanom kaznom između [2000 BGN i 10 000 BGN (otprilike 1000 eura do 5000 eura)] kad je riječ o opasnim opojnim sredstvima ili sličnim tvarima. […]

[…]

(3) Osoba koja nabavlja ili posjeduje opojna sredstva ili slične tvari a da za to nema odgovarajuću dozvolu kažnjava se na sljedeći način:

1. kaznom zatvora od jedne do šest godina i novčanom kaznom u iznosu [od 2000 BGN do 10 000 BGN], kad je riječ o iznimno opasnim opojnim sredstvima ili sličnim tvarima;

2. kaznom zatvora do najviše pet godina i novčanom kaznom u iznosu od [1000 BGN do 5000 BGN (otprilike 500 eura do 2500 eura)], kad je riječ o opasnim opojnim sredstvima ili sličnim tvarima.

[…]"

NPK

15 Člankom 306. stavkom 1. točkom 1. Nakazatelno-procesualneg kodeksa (Zakonik o kaznenom postupku, u daljnjem tekstu: NPK) predviđa se:

„(1) Sud može odlučiti i rješenjem o pitanjima koja se odnose na:

1. izricanje ukupne kazne u skladu s člancima 25. i 27. te primjenu članka 53. [NK-a].

[…].”

Glavni postupci i prethodna pitanja

16 Osobe DR i TS su 21. veljače 2019. u gradu Varni (Bugarska) neovlašteno posjedovale iznimno opasna opojna sredstva u svrhu njihove distribucije. Za to su kazneno djelo osuđene u kaznenom postupku na temelju članka 354.a NK-a na kaznu zatvora od godinu dana i na novčanu kaznu u iznosu od 2500 BGN (otprilike 1250 eura) odnosno na kaznu zatvora od dvije godine, čije je izvršenje odgođeno na četiri godine i novčanu kaznu u iznosu od 5000 BGN (otprilike 2500 eura).

17 Prilikom pretrage u stanu u kojem je osoba DR živjela sa svojom majkom, bakom i djedom i pretrage njezina vozila, koju su nadležna tijela provela u okviru postupka koji je prethodio kaznenom postupku, potonja tijela pronašla su novčani iznos od 4447,06 BGN (otprilike 2200 eura).

18 U okviru pretrage u stanu u kojem je osoba TS živjela sa svojom majkom, koja je također bila provedena u okviru postupka koji je prethodio kaznenom postupku, navedena tijela pronašla su novčani iznos od 9324,25 BGN (otprilike 4800 eura).

19 Nakon što su dotične osobe osuđene u kaznenom postupku, Okražna prokuratura – Varna (Okružno državno odvjetništvo u Varni, Bugarska, u daljnjem tekstu: državno odvjetništvo) zatražila je od Okražneg sada Varna (Okružni sud u Varni, Bugarska), prvostupanjskog suda, da se navedeni novčani iznosi oduzmu u korist države u skladu s člankom 306. stavkom 1. točkom 1. NPK-a. Prvostupanjski sud razmotrio je taj zahtjev državnog odvjetništva na javnoj raspravi na kojoj su sudjelovale dotične osobe i njihova dva odvjetnika.

20 Pred tim je sudom osoba DR izjavila da novčani iznos naveden u točki 17. ove presude pripada njezinoj baki koja ga je stekla bankovnim zajmom. Ona je osim toga podnijela pisani dokaz kojim se potvrđuje da je njezina baka u prosincu 2018. sa svojeg bankovnog računa podigla iznos od 7000,06 BGN (otprilike 3500 eura). Baka osobe DR nije sudjelovala u postupku pred prvostupanjskim sudom jer joj bugarsko pravo ne dopušta da u njemu sudjeluje kao stranka različita od počinitelja predmetnog kaznenog djela. Ona nije saslušana ni u svojstvu svjedoka.

21 U okviru tog postupka osoba TS je pak izjavila da novčani iznos naveden u točki 18. ove presude pripada njezinoj majci i sestri. U tom je pogledu podnijela pisani dokaz kojim se potvrđuje da je njezina majka u ožujku 2018. sklopila ugovor o potrošačkom kreditu s bankom DSK-EAD u iznosu od 17 000 BGN (otprilike 8500 eura). Majka osobe TS također nije mogla sudjelovati u postupku pred prvostupanjskim sudom. Međutim, saslušana je kao svjedok u pogledu novčanog iznosa koji je pronađen u stanu u kojem je živjela sa svojim sinom.

22 Prvostupanjski sud odbio je odobriti oduzimanje novčanih iznosa o kojima je riječ u glavnom postupku jer je smatrao da kazneno djelo za koje su dotične osobe osuđene, odnosno posjedovanje opojnih sredstava u svrhu njihove distribucije, nije takvo da dovodi do ostvarivanja ekonomske koristi. U tom je pogledu taj sud smatrao da, iako postoje dokazi, odnosno izjave svjedoka, da su u predmetima o kojima je riječ u glavnom postupku dotične osobe prodavale opojna sredstva, uvjeti za oduzimanje u korist države iz članka 53. stavka 2. NK-a nisu ispunjeni jer državno odvjetništvo nije optužilo dotične osobe da su prodavale opojna sredstva i presudom donesenom u kaznenom postupku nije potvrđeno postojanje trgovine opojnim sredstvima.

23 Državno odvjetništvo pobijalo je presudu koju je donio prvostupanjski sud pred sudom koji je uputio zahtjev, tvrdeći da prvostupanjski sud nije primijenio članak 53. stavak 2. NK-a s obzirom na Direktivu 2014/42. Dotične osobe ne slažu se s mišljenjem državnog odvjetništva i smatraju da se može oduzeti samo materijalna imovina koja izravno proizlazi iz kaznenog djela za koje su dotične osobe osuđene.

24 U tim je okolnostima Apelativen sad – Varna (Žalbeni sud u Varni, Bugarska) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja, koja su na jednak način sastavljena u predmetima C-845/19 i C-863/19:

„1. Jesu li [Direktiva 2014/42] i [Povelja] primjenjive na kazneno djelo koje se sastoji od posjedovanja opojnih sredstava u svrhu njihove distribucije, koje je počinio bugarski državljanin na državnom području Republike Bugarske, pri čemu je eventualna ekonomska korist također ostvarena u Bugarskoj te se ondje nalazi?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, što se podrazumijeva pod izrazom ‚[neizravna] ekonomska korist od kaznenih djela' iz članka 2. stavka 1. [2014/42]? Može li takvu ekonomsku korist činiti novčani iznos koji je otkriven i zaplijenjen u stanu u kojem živi osuđena osoba i njezina obitelj te u osobnom automobilu koji je ta osoba koristila?

3. Treba li članak 2. Direktive [2014/42] tumačiti na način da mu se protivi odredba kao što je to članak 53. stavak 2. [NK-a] kojim se ne predviđa oduzimanje ‚[neizravne] ekonomsk[e] korist[i] od kaznenih djela'?

4. Treba li članak 47. [Povelje] tumačiti na način da mu se protivi odredba kao što je to članak 306. stavak 1. točka 1. [NPK-a] kojim se omogućuje oduzimanje novčanog iznosa za koji se smatra da pripada osobi koja nije počinitelj kaznenog djela u korist države a da pritom ta treća osoba nema mogućnost sudjelovati u postupku kao stranka te njezin izravan pristup pravosuđu nije zajamčen?"

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

25 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti želi znati treba li Direktivu 2014/42 tumačiti na način da posjedovanje opojnih sredstava u svrhu njihove distribucije ulazi u njezino područje primjene iako su svi elementi svojstveni počinjenju tog kaznenog djela ograničeni na samo jednu državu članicu.

26 Najprije valja odrediti je li kazneno djelo koje se sastoji od posjedovanja opojnih sredstava u svrhu njihove distribucije, u smislu članka 354.a stavka 1. NK-a, poput onog o kojem je riječ u glavnim postupcima, obuhvaćeno materijalnim područjem primjene Direktive 2014/42.

27 U tom pogledu treba navesti da se na početku članka 3. te direktive navode kaznena djela na koja se primjenjuje navedena direktiva, odnosno ona koja su obuhvaćena pravnim instrumentima navedenima u točkama (a) do (k) tog članka.

28 Konkretnije, u skladu s njezinim člankom 3. točkom (g), Direktiva 2014/42 primjenjuje se na kaznena djela obuhvaćena Okvirnom odlukom 2004/757.

29 Člankom 2. stavkom 1. točkom (c) te okvirne odluke među ta kaznena djela uključuje se posjedovanje ili kupnja droge u svrhu obavljanja jedne od aktivnosti navedenih u članku 2. stavku 1. točki (a) navedene okvirne odluke odnosno, među ostalim, distribucije i prodaje droga.

30 Stoga je kazneno djelo, poput onog iz točke 26. ove presude, obuhvaćeno materijalnim područjem primjene Direktive 2014/42.

31 Kad je riječ o postavljenom pitanju, valja navesti da se Direktiva 2014/42 među ostalim temelji na članku 83. stavku 1. UFEU-a.

32 Na temelju članka 83. stavka 1. prvog podstavka UFEU-a Europska unija može utvrditi minimalna pravila o definiranju kaznenih djela i sankcija u području osobito teškog kriminaliteta s prekograničn[o]m [dimenzijom] koj[a] proizlaz[i] iz prirode ili učinka takvih kaznenih djela ili iz posebne potrebe njihova zajedničkog suzbijanja. Usto, kao što to proizlazi iz drugog podstavka navedenog stavka, „nezakonita trgovina drogom” jedno je od tih područja kriminaliteta.

33 Posjedovanje opojnih sredstava u svrhu njihove distribucije stoga je obuhvaćeno jednim od područja osobito teškog kriminaliteta s prekograničnom dimenzijom koja može proizlaziti osobito iz prirode ili učinaka takvog kaznenog djela, u smislu članka 83. stavka 1. UFEU-a, tako da je zakonodavac Unije na osnovi te odredbe nadležan za donošenje minimalnih pravila usklađivanja koja se odnose na definiciju kaznenih djela i sankcija u predmetnom području a da ta nadležnost ne obuhvaća samo situacije u kojima elementi svojstveni počinjenju konkretnog kaznenog djela nisu ograničeni samo na jednu državu članicu. Uostalom, takvo ograničenje ne proizlazi iz odredbi Direktive 2014/42.

34 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da Direktivu 2014/42 treba tumačiti na način da posjedovanje opojnih sredstava u svrhu njihove distribucije ulazi u njezino područje primjene, iako su svi elementi svojstveni počinjenju tog kaznenog djela ograničeni na samo jednu državu članicu.

Drugo i treće pitanje

35 Uvodno treba podsjetiti na to da je – u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda, koji je uspostavljen člankom 267. UFEU-a – na Sudu da nacionalnom sudu dâ koristan odgovor koji će mu omogućiti rješavanje predmeta koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud će prema potrebi preoblikovati pitanja koja su mu postavljena. Naime, zadaća je Suda tumačiti sve odredbe prava Unije kada je to potrebno nacionalnim sudovima radi rješavanja predmeta koji se pred njima vode, čak i ako te odredbe nisu izričito navedene u pitanjima koja su mu ti sudovi uputili (presuda od 8. svibnja 2019., PI, C-230/18, EU:C:2019:383, t. 42. i navedena sudska praksa).

36 Drugo i treće pitanje odnose se na tumačenje pojma „[neizravna] ekonomska korist od kaznenih djela” iz članka 2. stavka 1. Direktive 2014/42.

37 Konkretno, svojim pitanjima sud koji je uputio zahtjev u biti želi znati, s jedne strane, treba li tu odredbu tumačiti na način da joj se protivi nacionalni propis koji ne predviđa oduzimanje neizravne ekonomske koristi od kaznenog djela i, s druge strane, čine li novčani iznosi zaplijenjeni u prebivalištu dotičnih osoba i njihove obitelji te u vozilu koje je koristila jedna od tih osoba takvu ekonomsku korist.

38 U tom pogledu treba navesti da pojam „[neizravna] ekonomska korist od kaznenih djela” proizlazi iz definicije pojma „imovinska korist”, sadržane u članku 2. točki 1. Direktive 2014/42, u skladu s kojom je pojam „imovinska korist” „svaka ekonomska korist od kaznenih djela, neizravna ili izravna” koja „se može sastojati od bilo kojeg oblika imovine i uključuje svako naknadno reinvestiranje ili preoblikovanje izravne imovinske koristi i svaku novčanu pogodnost”.

39 Kao što to proizlazi iz točke 2.6 obrazloženja prijedloga Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zamrzavanju i oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji [COM(2012) 85 *final*], koji je prethodio Direktivi 2014/42, definicija pojma „imovinska korist” u smislu te direktive proširena je u odnosu na definiciju tog pojma iz Okvirne odluke Vijeća 2005/212/PUP od 24. veljače 2005. o oduzimanju imovinske koristi, sredstava i imovine pribavljene kaznenim djelom (SL 2005., L 68, str. 49.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 87.) kako bi se predvidjela mogućnost oduzimanja svake dobiti koja proizlazi iz imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, uključujući neizravnu imovinsku korist.

40 Osim toga, kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 49. svojeg mišljenja, izričitim upućivanjem u članku 2. točki 1. Direktive 2014/42 na izravnu ili neizravnu korist zakonodavac Unije nije namjeravao uvesti dva različita pojma koji bi bili neovisni jedan o drugome. Naime, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 11. te direktive, pojam „imovinska korist” njome je pojašnjen tako da obuhvaća ne samo imovinu izravno stečenu predmetnim kaznenim djelom nego i svako preoblikovanje te imovine kao i druge novčane pogodnosti dobivene tim preoblikovanjem.

41 U ovom slučaju iz odluka kojima se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da nacionalni propis predviđa, kao što to proizlazi iz članka 53. stavka 2. NK-a, oduzimanje „izravne i neizravne imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom”. Usto, članak 53. stavak 3. NK-a navodi da „‚neizravnu imovinsku korist’ čini svaka ekonomska korist koja proizlazi iz raspolaganja izravnom imovinskom koristi, kao i svaka imovina koja proizlazi iz naknadnog potpunog ili djelomičnog preoblikovanja izravne imovinske koristi”.

42 Tako jasno proizlazi, podložno provjeri suda koji je uputio zahtjev koji je jedini nadležan za tumačenje nacionalnog prava, da propis o kojem je riječ u glavnom postupku predviđa oduzimanje neizravne ekonomske koristi od kaznenog djela, u smislu članka 2. stavka 1. Direktive 2014/42.

43 U svakom slučaju, čak i pod pretpostavkom da je ta direktiva nepotpuno ili pogrešno prenesena u bugarsko pravo, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, država članica ne može se na nju pozvati protiv pojedinca kako bi otklonila primjenu odredbe nacionalnog prava koja joj je protivna u svrhu nametanja obveza tom pojedincu (vidjeti u tom smislu presudu od 8. listopada 2020., Subdelegación del Gobierno en Toledo (Posljedice presude Zaizoune), C-568/19, EU:C:2020:807, t. 35. i navedenu sudsku praksu).

44 S obzirom na to, iz samog teksta članka 2. točke 1. Direktive 2014/42 proizlazi da ekonomska korist, kako bi je se moglo kvalificirati kao „imovinsku korist”, mora u svakom slučaju biti ostvarena kaznenim djelom, neovisno o tomu je li izravna ili neizravna.

45 U ovom slučaju, kao što to proizlazi iz odluka kojima se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, s jedne strane, dotične su osobe osuđene zbog posjedovanja, u svrhu njihove distribucije, iznimno opasnih opojnih sredstava pri čemu to kazneno djelo samo po sebi nije takvo da dovodi do ostvarivanja ekonomske koristi. S druge strane, iako su postojali dokazi da su dotične osobe trgovale opojnim sredstvima, protiv njih se zbog toga nije vodio kazneni progon niti su bile osuđene za takvo kazneno djelo.

46 U tim okolnostima, kako bi se dao koristan odgovor sudu koji je uputio zahtjev, valja smatrati, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 35. ove presude, da svojim drugim i trećim pitanjem taj sud u biti pita treba li Direktivu 2014/42 tumačiti na način da se njome predviđa samo oduzimanje imovine koja čini „ekonomsku korist” ostvarenu kaznenim djelom za koje je njegov počinitelj osuđen ili da se njome predviđa i oduzimanje imovine koja pripada tom počinitelju, a za koju postoje dokazi da čini ekonomsku korist ostvarenu drugim kriminalnim radnjama.

47 U skladu s njezinim člankom 1. stavkom 1. Direktiva 2014/42 utvrđuje minimalna pravila koja se, među ostalim, odnose na oduzimanje imovine u kaznenim stvarima.

48 Konkretno, na temelju članaka 4., 5. i 6., ta direktiva propisuje državama članicama da predvide takvo oduzimanje u trima slučajevima koje valja uzastopno razmotriti.

49 Kao prvo, kad je riječ o članku 4. stavku 1. navedene direktive, njime se državama članicama propisuje poduzimanje potrebnih mjera kako bi omogućile oduzimanje, u cijelosti ili djelomično, među ostalim, imovinske koristi odnosno izravnih ili neizravnih ekonomskih koristi od kaznenih djela, podložno pravomoćnoj presudi za kazneno djelo, koja također može proizlaziti iz postupka u odsutnosti.

50 U tom pogledu treba navesti da, iako se ta odredba odnosi na pravomoćnu presudu za kazneno djelo, ona ipak ne propisuje mora li to kazneno djelo nužno biti ono kojim je ostvarena predmetna imovinska korist ili može biti riječ o drugom kaznenom djelu koje je eventualno povezano s prvim.

51 Kao što je to nezavisni odvjetnik u biti naveo u točki 56. svojeg mišljenja, područje primjene članka 4. stavka 1. Direktive 2014/42 može se bolje shvatiti s obzirom na slučaj oduzimanja iz članka 5. te direktive kao i s obzirom na njezinu uvodnu izjavu 19.

52 Na temelju članka 5. Direktive 2014/42, države članice donose potrebne mjere kako bi omogućile oduzimanje, u cijelosti ili djelomično, imovine u posjedu osobe osuđene za kazneno djelo koje može neizravno ili izravno dovesti do ekonomske koristi, u slučaju da sud, na temelju okolnosti slučaja, uključujući posebne činjenice i dostupne dokaze, smatra da dotična imovina potječe od kaznenih radnji.

53 Kad je riječ o uvodnoj izjavi 19. te direktive, u njoj se navodi da, kako bi se učinkovito suzbio organizirani kriminal, u nekim situacijama može biti prikladno da kaznenoj presudi slijedi oduzimanje ne samo imovine povezane s određenim kaznenim djelom, nego i oduzimanje

dodatne imovine za koju sud utvrdi da je riječ o imovinskoj koristi stečenoj drugim kaznenim djelima. U skladu s tom uvodnom izjavom, taj pristup odgovara pojmu „proširenо oduzimanje" u smislu članka 5. navedene direktive.

54 Tako valja smatrati da prošireno oduzimanje, predviđeno člankom 5., obuhvaća situacije u kojima se članak 4. te direktive ne može primijeniti zbog nepostojanja poveznice između predmetne imovine i kaznenog djela za koje je izrečena pravomoćna presuda.

55 Posljedično, članak 4. Direktive 2014/42, u vezi s njezinim člankom 5. i uvodnom izjavom 19., treba tumačiti na način da je, u svrhu njezine primjene, nužno da je imovinska korist koju se namjerava oduzeti ostvarena kaznenim djelom za koje je njegov počinitelj pravomoćno osuđen.

56 U ovom slučaju, s obzirom na to da, kao što to proizlazi iz točke 45. ove presude, kazneno djelo posjedovanja, u svrhu njihove distribucije, iznimno opasnih opojnih sredstava za počinjenje kojeg su dotične osobe pravomoćno osuđene samo po sebi nije takvo da dovodi do ekonomske koristi, novčani iznosi čije se oduzimanje traži nisu se prema tome mogli ostvariti tim kaznenim djelom.

57 Iz toga proizlazi da se članak 4. stavak 1. Direktive 2014/42 ne odnosi na oduzimanje takvih novčanih iznosa.

58 Kao drugo, kad je riječ o članku 5. Direktive 2014/42, s obzirom na to da pojam „imovina" na koju se on odnosi, u skladu s člankom 2. točkom 2. te direktive obuhvaća „imovin[u] bilo koje vrste" i prema tome također novčane iznose, valja primijetiti da, kao što to proizlazi iz njegova teksta, stavak 1. tog članka 5. propisuje ispunjenje triju kumulativnih uvjeta u svrhu oduzimanja imovine.

59 Kao prvo, osoba kojoj imovina pripada mora biti osuđena za „kazneno djelo".

60 U tom pogledu, u članku 5. stavku 2. Direktive 2014/42 navodi se da pojam „kazneno djelo" uključuje najmanje, kao što to proizlazi iz stavka 2. točke (e), kazneno djelo koje je kažnjivo, u skladu s relevantnim instrumentom predviđenim člankom 3. te direktive, kaznom zatvora u najduljem trajanju od najmanje četiri godine.

61 U ovom slučaju, kao što je to utvrđeno u točki 29. ove presude, posjedovanje opojnih sredstava u svrhu njihove distribucije kazneno je djelo koje se kažnjava u skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom (c) Okvirne odluke 2004/757 na koju upućuje članak 3. točka (g) Direktive 2014/42.

62 Osim toga, kad je riječ o zahtjevu iz točke 60. ove presude u skladu s kojim kazneno djelo mora biti kažnjivo kaznom zatvora u najduljem trajanju od najmanje četiri godine, treba navesti da na temelju članka 4. stavka 2. točke (b) navedene okvirne odluke maksimalna kazna predviđena za kazneno djelo iz članka 2. stavka 1. točke (c) iznosi najmanje pet godina, osobito ako kazneno djelo uključuje droge koje su vrlo štetne za zdravlje.

63 U ovom su slučaju, kao što to proizlazi iz odluka kojima se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, dotične osobe osuđene zbog posjedovanja iznimno opasnih opojnih sredstava, što upućuje na to da su se te osude odnosile na kaznena djela u vezi s opojnim sredstvima koja su vrlo štetna za zdravlje, u smislu članka 4. stavka 2. točke (b) Okvirne odluke 2004/757, tako da se čini da se kazneno djelo koje su počinile doista kažnjava kaznom zatvora u najduljem trajanju od najmanje četiri godine.

64 Kao drugo, kazneno djelo za koje je osoba proglašena krivom mora biti ono koje može izravno ili neizravno dovesti do ekonomske koristi.

65 U tom pogledu u uvodnoj izjavi 20. Direktive 2014/42 navodi se da prilikom utvrđivanja toga može li kazneno djelo izravno ili neizravno dovesti do takve koristi „države članice u obzir mogu uzeti način djelovanja, na primjer, ako je uvjet za kazneno djelo to da je počinjeno u kontekstu organiziranog kriminala ili s namjerom ostvarivanja redovite dobiti od kaznenih djela”. Međutim, u drugoj rečenici navedene uvodne izjave navodi se da uzimanje u obzir navedenog načina djelovanja „ne bi općenito trebalo dovoditi u pitanje mogućnost pokretanja postupka proširenog oduzimanja”.

66 Stoga je u ovom slučaju na sudu koji je uputio zahtjev da ocijeni može li kazneno djelo o kojem je riječ u glavnom postupku – koje uključuje posjedovanje iznimno opasnih opojnih sredstava u svrhu njihove distribucije – izravno ili neizravno dovesti do ekonomske koristi, pri čemu bi uzeo u obzir, prema potrebi, način počinjenja kaznenog djela, osobito okolnost da je ono počinjeno u okviru organiziranog kriminala ili s namjerom ostvarivanja redovite dobiti od kaznenih djela.

67 Kao treće, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 21. Direktive 2014/42, sud u svakom slučaju mora biti siguran, na osnovi okolnosti slučaja, uključujući konkretne činjenične elemente i raspoložive dokaze, da je predmetna imovina stečena kriminalnim radnjama. U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev mogao bi među ostalim uzeti u obzir, kao što je to predviđeno člankom 5. stavkom 1. Direktive 2014/42, nerazmjer između vrijednosti predmetne imovine i zakonitog prihoda osuđene osobe. S obzirom na tu činjenicu, ta osoba mora imati stvarnu mogućnost osporavanja okolnosti slučaja, uključujući konkretne činjenične elemente i raspoložive dokaze na osnovi kojih se predmetna imovina smatra imovinom stečenom kriminalnim radnjama, u skladu s člankom 8. stavkom 8. Direktive 2014/42.

68 Kao treće, kad je riječ o članku 6. Direktive 2014/42 koji se odnosi na oduzimanje imovine trećih, on državama članicama propisuje poduzimanje potrebnih mjera kako bi omogućile oduzimanje imovinske koristi ili druge imovine čija vrijednost odgovara imovinskoj koristi koju je osumnjičenik odnosno optuženik izravno ili neizravno prenio trećim osobama, ili su je treće osobe stekle od osumnjičenika odnosno optuženika, barem u slučajevima u kojima su te treće osobe znale ili morale znati da je svrha prijenosa ili stjecanja bila izbjegavanje oduzimanja.

69 U tom pogledu treba navesti da oduzimanje iz članka 6. Direktive 2014/42 pretpostavlja da se utvrdi prijenos imovinske koristi trećoj osobi ili to da je treća osoba stekla takvu imovinsku korist kao i to da je ta treća osoba znala da je svrha tog prijenosa ili stjecanja bila da osumnjičenik ili optuženik izbjegnu oduzimanje.

70 Međutim, odluke kojima se upućuju zahtjevi za prethodnu odluku ne upućuju na to da je to bio slučaj u predmetima iz glavnog postupka, tako da se članak 6. Direktive 2014/42 ne čini relevantnim u okviru tih predmeta.

71 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo i treće pitanje valja odgovoriti tako da Direktivu 2014/42 treba tumačiti na način da se njome ne predviđa samo oduzimanje imovine koja čini ekonomsku korist ostvarenu kaznenim djelom za počinjenje kojeg je njegov počinitelj osuđen nego se njome također predviđa oduzimanje imovine koja pripada tom počinitelju, a u pogledu koje je nacionalni sud pred kojim se postupak vodi siguran da je stečena drugim kriminalnim radnjama, uz poštovanje jamstava predviđenih člankom 8. stavkom 8. te direktive i

pod uvjetom da se kazneno djelo za počinjenje kojeg je navedeni počinitelj proglašen krivim nalazi među djelima navedenima u članku 5. stavku 2. navedene direktive te da to kazneno djelo može izravno ili neizravno dovesti do ostvarivanja ekonomske koristi u smislu te direktive.

Četvrto pitanje

72 Svojim četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 47. Povelje tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis kojim se u korist države omogućuje oduzimanje imovine za koju se smatra da pripada osobi koja nije počinitelj predmetnog kaznenog djela a da ta osoba pritom nema mogućnost sudjelovanja u postupku oduzimanja kao stranka.

73 Valja podsjetiti na to da je područje primjene Povelje u pogledu djelovanja država članica definirano u njezinu članku 51. stavku 1., prema kojem se odredbe Povelje odnose na države članice samo kada provode pravo Unije (presuda od 14. siječnja 2021., Okražna prokuratura – Haskovo i Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, t. 30. i navedena sudska praksa).

74 U ovom slučaju iz odluka kojima se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da je članak 53. stavak 2. točka (b) NK-a uveden zakonom za izmenenie i dopalnenie na nakazatelnia kodeks (Zakon o izmjeni i dopuni Kaznenog zakonika (DV br. 7 od 22. siječnja 2019.)) i da se tim zakonom u bugarsko pravo prenosi Direktiva 2014/42 u smislu članka 51. stavka 1. Povelje. Tako je prilikom donošenja tog zakona bugarski zakonodavac bio obvezan poštovati temeljna prava iz članka 47. Povelje.

75 U skladu s člankom 47. prvim i drugim stavkom Povelje, svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom, u skladu s uvjetima utvrđenima tim člankom, a osobito da se njegov slučaj pravično ispita. Usto, temeljna prava iz navedenog članka 47. potvrđena su samom Direktivom 2014/42 u čijem se članku 8. stavku 1. navodi da države članice moraju poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da osobe pogođene mjerama predviđenima u okviru te direktive imaju pravo na učinkovita pravna sredstva i na pravično suđenje kako bi sačuvale svoja prava.

76 U tom pogledu treba navesti da, s obzirom na općenitost teksta članka 8. stavka 1. Direktive 2014/42, osobe kojima države članice moraju jamčiti učinkovita pravna sredstva i pošteno suđenje nisu samo one koje su proglašene krivima za kazneno djelo nego i treće osobe na čiju imovinu utječe odluka o oduzimanju (vidjeti analogijom presudu od 14. siječnja 2021., Okražna prokuratura – Haskovo i Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, t. 61.).

77 To tumačenje također proizlazi iz uvodne izjave 33. Direktive 2014/42, u skladu s kojom ona znatno utječe na prava osoba, ne samo osumnjičenika ili optuženika nego i trećih osoba koje ne sudjeluju u postupku, ali tvrde da su vlasnici predmetne imovine. Stoga je u skladu s tom uvodnom izjavom nužno predvidjeti određene mjere osiguranja i pravne lijekove kako bi se jamčilo očuvanje njihovih temeljnih prava prilikom primjene navedene direktive.

78 Kao što to proizlazi iz njezina članka 8., Direktiva 2014/42 predviđa nekoliko posebnih jamstava kako bi osigurala zaštitu temeljnih prava trećih osoba prilikom svoje provedbe.

79 Među tim se jamstvima nalazi ono iz članka 8. stavka 7. navedene direktive, u skladu s kojim osobe čija je imovina zahvaćena nalogom za oduzimanje imaju pravo na odvjetnika tijekom čitavog postupka oduzimanja u vezi s određivanjem imovinske koristi i predmeta kako bi sačuvale svoja prava. Štoviše, u skladu s tom odredbom, dotične osobe moraju biti obaviještene da imaju to pravo.

80 S obzirom na točke 76. i 77. ove presude i s obzirom na to da se članak 8. stavak 7. Direktive 2014/42 ne odnosi samo na osobu koja je optužena ili proglašena krivom za počinjenje kaznenog djela nego općenitije na osobe o čijoj je imovini riječ, ta se odredba također primjenjuje na treće osobe koje tvrde da su vlasnici imovine koju se namjerava oduzeti i koje, u skladu s člankom 8. stavkom 9. te direktive, imaju pravo pozivati se na svoje pravo vlasništva nad tom imovinom, uključujući u slučajevima iz članka 6. navedene direktive.

81 Usto, pravo na odvjetnika tijekom čitavog postupka oduzimanja očito podrazumijeva pravo te treće osobe na saslušanje u okviru tog postupka koje, u skladu sa sudskom praksom Suda, svojem nositelju jamči mogućnost da na smislen i djelotvoran način iznese svoje mišljenje (vidjeti u tom smislu presudu od 26. srpnja 2017., Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, t. 34.), što potvrđuje uvodna izjava 33. Direktive 2014/42 prema kojoj posebna osiguranja i pravni lijekovi – kako bi se jamčilo očuvanje temeljnih prava trećih osoba prilikom provedbe navedene direktive – uključuju pravo na saslušanje trećih osoba koje tvrde da su vlasnici predmetne imovine.

82 Iz članka 8. stavaka 1., 7. i 9. Direktive 2014/42 tako proizlazi da treću osobu, koja tvrdi ili za koju se tvrdi u okviru postupka oduzimanja da je vlasnik imovine koju se namjerava oduzeti, treba obavijestiti o njezinu pravu da sudjeluje kao stranka u navedenom postupku kao i o njezinu pravu na saslušanje i treba joj omogućiti ostvarenje tih prava i pozivanje na pravo vlasništva prije donošenja odluke o oduzimanju te imovine.

83 U ovom je slučaju bugarska vlada u pisanim očitovanjima podnesenima Sudu navela da treće osobe, poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, na temelju bugarskog prava ne mogu biti stranke u samom postupku oduzimanja predviđenom člankom 306. stavkom 1. točkom 1. NPK-a. Međutim, prema mišljenju te vlade, bugarsko pravo svim trećim osobama koje tvrde da je njihovo pravo vlasništva povrijeđeno u takvom postupku daje mogućnost podnošenja zahtjeva građanskom sudu. Konkretnije, te treće osobe mogu podnijeti reivindikacijsku tužbu uređenu člankom 108. zakona za sobstvenostta (Zakon o vlasništvu) (DV br. 92 od 16. studenoga 1951.).

84 Međutim, valja utvrditi da postojanje takve tužbe u bugarskom pravu ne omogućuje ispunjenje zahtjeva koji proizlazi iz članka 8. stavaka 1., 7. i 9. Direktive 2014/42, kako je navedeno u točki 82. ove presude. Naime, takvom tužbom treća osoba može u najboljem slučaju djelovati na temelju eventualne povrede njezina prava vlasništva koja je posljedica odluke o oduzimanju njezine imovine, ali se ne može pozivati na to pravo kako bi spriječila samo donošenje takve odluke.

85 S obzirom na prethodna razmatranja, na četvrto pitanje valja odgovoriti tako da članak 8. stavke 1., 7. i 9. Direktive 2014/42, u vezi s člankom 47. Povelje, treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis koji omogućuje oduzimanje u korist države imovine za koju se tvrdi da pripada osobi koja nije počinitelj kaznenog djela a da pritom ta osoba nema mogućnost sudjelovati kao stranka u postupku oduzimanja.

Troškovi

86 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

1. **Direktivu 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji treba tumačiti na način da posjedovanje opojnih sredstava u svrhu njihove distribucije ulazi u njezino područje primjene, iako su svi elementi svojstveni počinjenju tog kaznenog djela ograničeni na samo jednu državu članicu.**

2. **Direktivu 2014/42 treba tumačiti na način da se njome predviđa ne samo oduzimanje imovine koja čini ekonomsku korist ostvarenu kaznenim djelom za počinjenje kojeg je njegov počinitelj osuđen nego se njome također predviđa oduzimanje imovine koja pripada tom počinitelju, a u pogledu koje je nacionalni sud pred kojim se postupak vodi siguran da je stečena drugim kriminalnim radnjama, uz poštovanje jamstava predviđenih člankom 8. stavkom 8. te direktive i pod uvjetom da se kazneno djelo za počinjenje kojeg je navedeni počinitelj proglašen krivim nalazi među djelima navedenima u članku 5. stavku 2. navedene direktive te da to kazneno djelo može izravno ili neizravno dovesti do ostvarivanja ekonomske koristi u smislu te direktive.**

3. **Članak 8. stavke 1., 7. i 9. Direktive 2014/42, u vezi s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis koji omogućuje oduzimanje u korist države imovine za koju se tvrdi da pripada osobi koja nije počinitelj kaznenog djela a da pritom ta osoba nema mogućnost sudjelovati kao stranka u postupku oduzimanja.**

Potpisi